

Etyka pracownika naukowego i prowadzenia badań naukowych

Ks. dr Krzysztof Smykowski
Katedra Bioetyki Teologicznej KUL

Cele przedmiotu

- analiza etycznych aspektów czynności badawczych podejmowanych w ramach nauki;
- określenie reguł badawczej rzetelności;
- analiza konkretnych przejawów uczciwości i nieuczciwości w nauce

Kontekst zagadnienia

- Ambiwalencja: zaufanie do nauki i brak zaufania do naukowców
- Większa rola pracy zespołowej
- Rosnąca specjalizacja
- Przeniesienie części nauki ze sfery publicznej do prywatnej

Plan wykładu

1. Zasady ogólne
2. Zasady szczegółowe – pracownik naukowy w relacjach:
 - Pracownik nauki jako twórca
 - Pracownik nauki jako mistrz i kierownik
 - Pracownik nauki jako opiniodawca
 - Pracownik nauki jako ekspert
 - Pracownik nauki jako krzewiciel wiedzy
 - Pracownik nauki jako członek społeczeństwa i wspólnoty międzynarodowej
3. Przejawy nierzetelności naukowej i działań nieetycznych na płaszczyźnie badań naukowych

Sposoby etycznej refleksji nad pracą (naukową)

- Kodeksy zawodowe
- Deontologia zawodowa
- Etos zawodowy
- Etyka zawodowa
- Teologia pracy i życia zawodowego

Kodeksy i rekomendacje

- Komisja do Spraw Etyki w Nauce przy PAN. *Kodeks Etyki Pracownika Naukowego*. Warszawa 2012.
- Komitet Etyki w Nauce przy Polskiej Akademii Nauk. *Dobre obyczaje w nauce. Zbiór zasad i wytycznych*. Warszawa 2001.
- Zespół Etyki w Nauce przy Ministrze Nauki i Informatyzacji. *Dobra praktyka badań naukowych. Rekomendacje*. Warszawa 2004.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. *Rzetelność w badaniach naukowych oraz poszanowanie własności intelektualnej*. Warszawa 2012.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. *Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce*. Warszawa 2011.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83.
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty. Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Dz.U. 2015 poz. 266.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz.U. 2018 nr 1668.
- Uchwała 779/II/7 Senatu KUL z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie badań naukowych prowadzonych z udziałem ludzi. „Monitor KUL” 2017 poz. 315.

Opracowania ogólne

- *Etyczne i prawne granice badań naukowych*. Red. W. Galewicz. Kraków 2009.
- „Ethos” 11:1998 nr 4(44). Etyka badań naukowych.
- Artykuły w czasopiśmie „Nauka” (dostępne na www.portalwiedzy.pan.pl).

Etyka w teologii

- Zadykowicz T. *Etyka pracy naukowej i dydaktycznej teologa moralisty*. W: *Książka Profesor Janusz Nagórny – teolog moralista (1950-2006)*. Red. K. Jeżyna, J. Gocko, W. Rzepa. Lublin 2010 s. 199-211.

Etyka badań z udziałem ludzi

- Spaemann R. *Granice. O etycznym wymiarze działania*. Warszawa 2006.
- Smykowski K. *Działania szkół wyższych i instytucji finansujących naukę na rzecz etyki badań z udziałem ludzi*. W: *Crux ave spes unica. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Biskupowi dr. Janowi Tyrawie z okazji 70 rocznicy urodzin oraz 30 rocznicy sakry biskupiej*. Red. G. Barth. Bydgoszcz 2018 s. 885-890.

Etyka doświadczeń na zwierzętach

- Smykowski K. *Eksperymenty medyczne z wykorzystaniem zwierząt*. Lublin 2017.
- Smykowski K. *Nowe przepisy dotyczące doświadczeń na zwierzętach. Najważniejsze zmiany i próba oceny*. „*Studia Ecologiae et Bioeticae*” 15:2017 nr 2 s. 41-48.

